

JAN CHARYTONIUK

EWIDENCJA OPERACJI NA RACHUNKACH BANKOWYCH

W JEDNOSTKACH SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

ISBN 978-83-65789-62-4

Spis treści

Ewidencja operacji na rachunkach bankowych w jednostkach sektora finansów publicznych	6
1. Rachunki bankowe w planie kont dla budżetu państwa	8
2. Rachunki bankowe w planie kont dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego	9
2.1. Rachunek podstawowy budżetu jednostki samorządu terytorialnego	9
2.2. Wyodrębnione rachunki bankowe do finansowania projektów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych	9
2.3. Rachunki lokat	9
2.4. Rachunek środków na niewygasające wydatki	9
3. Rodzaje operacji realizowanych na rachunkach bankowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego	10
3.1. Rodzaje operacji realizowanych na rachunkach bankowych budżetu prowadzonych do konta 133 „Rachunek budżetu”	10
3.2. Rodzaje operacji realizowanych na rachunku środków na niewygasające wydatki	20
4. Opisy kont 133 „Rachunek budżetu” i 135 „Rachunek środków na niewygasające wydatki” w zakładowym planie kont dla budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz typowe operacje na tych kontach	21
4.1. Opis konta 133 oraz typowe operacje na tym koncie w sytuacji, gdy rachunki bankowe prowadzone do tego konta służą wyłącznie do realizacji operacji ujmowanych tylko w ewidencji budżetu	21
4.2. Opis konta 133 oraz typowe operacje na tym koncie w sytuacji, gdy rachunki bankowe prowadzone do tego konta służą również do realizacji dochodów i wydatków objętych planem finansowym urzędu jednostki samorządu terytorialnego	25
4.3. Opis konta 133 oraz typowe operacje na tym koncie w sytuacji, gdy podstawowy rachunek budżetu służy również do realizacji dochodów objętych planem finansowym urzędu jednostki samorządu terytorialnego	28
4.4. Opis konta 135 oraz typowe operacje na tym koncie w sytuacji, gdy rachunek środków na niewygasające wydatki służy do realizacji operacji ujmowanych tylko w ewidencji budżetu	31
4.5. Opis konta 135 oraz typowe operacje na tym koncie w sytuacji, gdy wydatki niewygasające są realizowane bezpośrednio w budżecie	32
5. Rachunki bankowe w planie kont dla państwowych jednostek budżetowych	34
5.1. Rachunki bieżące dochodów i wydatków budżetowych	35
5.2. Rachunki pomocnicze	36
5.3. Wydzielone rachunki bankowe dochodów państwowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową	37
5.4. Rachunki państwowych funduszy celowych	38
6. Opisy kont zespołu 1 służących do ewidencji operacji dokonywanych na rachunkach bankowych w zakładowym planie kont dla państwowej jednostki budżetowej oraz typowe zapisy na tych kontach	38

6.1. Konto 130 „Rachunek bieżący jednostki”	38
6.2. Konto 132 „Rachunek dochodów jednostek budżetowych”	42
6.3. Konto 136 „Rachunek państwowych funduszy celowych”	43
6.4. Konto 137 „Rachunek środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi”	43
6.5. Konto 138 „Rachunek środków europejskich”	44
7. Rachunki bankowe w planie kont dla urzędów jednostek samorządu terytorialnego	45
8. Opisy kont zespołu 1 służących do ewidencji operacji dokonywanych na rachunkach bankowych w zakładowym planie kont urzędu jednostki samorządu terytorialnego oraz typowe zapisy na tych kontach	46
8.1. Konto 130 „Rachunek bieżący jednostki” w urzędzie dysponującym do realizacji dochodów i wydatków urzędu jednym rachunkiem lub odrębnymi rachunkami	49
8.2. Konto 130 „Rachunek bieżący jednostki” w urzędzie realizującym dochody i wydatki urzędu za pomocą rachunku budżetu	52
8.3. Konto 130 „Rachunek bieżący jednostki” w urzędzie dysponującym rachunkiem bieżącym do realizacji wydatków urzędu, a dochody realizującym za pomocą rachunku budżetu	56
9. Rachunki bankowe w planie kont dla samorządowych jednostek budżetowych innych niż urząd jednostki samorządu terytorialnego	60
9.1. Rachunki bieżące dochodów i wydatków budżetowych	60
9.2. Wydzielone rachunki bankowe dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową	61
10. Opisy kont zespołu 1 służących do ewidencji operacji dokonywanych na rachunkach bankowych w zakładowym planie kont dla samorządowej jednostki budżetowej oraz typowe zapisy na tych kontach	62
10.1. Konto 130 „Rachunek bieżący jednostki”	62
10.2. Konto 132 „Rachunek dochodów jednostek budżetowych”	65
11. Rachunki bankowe w planie kont dla samorządowych zakładów budżetowych	66
12. Opis konta 131 „Rachunek bieżący samorządowych zakładów budżetowych” w zakładowym planie kont dla samorządowego zakładu budżetowego oraz typowe zapisy na tym koncie	67
13. Opis kont 135 „Rachunek środków funduszy specjalnego przeznaczenia” i 139 „Inne rachunki bankowe” w zakładowych planach kont jednostek i samorządowych zakładów budżetowych oraz typowe zapisy na tych kontach	69
13.1. Konto 135 „Rachunek środków funduszy specjalnego przeznaczenia”	70
13.2. Konto 139 „Inne rachunki bankowe”	71
14. Rachunki bankowe w sprawozdawczości budżetowej	73
14.1. Rachunki bankowe w sprawozdawczości budżetowej w zakresie budżetu państwa	73
14.2. Rachunki bankowe w sprawozdawczości budżetowej w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego	74

Ewidencja operacji na rachunkach bankowych w jednostkach sektora finansów publicznych

Wstęp

Ewidencja księgowa operacji na rachunkach bankowych w jednostkach sektora finansów publicznych odgrywa szczególną rolę w rachunkowości budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, państwowych i samorządowych jednostek budżetowych oraz samorządowych zakładów budżetowych.

Ujęte na odrębnych kontach księgowych faktycznie (kasowo) zrealizowane podatkowe i niepodatkowe dochody i wydatki budżetu państwa oraz na odrębnych kontach księgowych faktycznie (kasowo) zrealizowane dochody i wydatki budżetu środków europejskich stanowią podstawę do ustalenia deficytu budżetu państwa oraz nadwyżki lub deficytu budżetu środków europejskich. Natomiast w celu ustalenia nadwyżki lub deficytu budżetów jednostek samorządu terytorialnego operacje dotyczące ich dochodów i wydatków są ujmowane w księgach rachunkowych na odrębnych kontach księgowych w zakresie faktycznie (kasowo) zrealizowanych wpływów i wydatków dokonanych na bankowych rachunkach budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz na rachunkach bieżących dochodów i wydatków budżetowych jednostek budżetowych, z wyjątkiem operacji szczególnych określonych w odrębnych przepisach.

Opisy kont służących do ewidencji operacji dokonywanych na rachunkach bankowych zamieszczone w załącznikach 1–3 do rozporządzenia Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont (...) są **zbyt ogólnikowe i z tego względu stwarzają osobom odpowiedzialnym za prowadzenie rachunkowości wiele problemów interpretacyjnych**. W państwowych jednostkach problemy mogą się pojawić np. przy księgowaniu operacji dokonywanych na pomocniczych rachunkach bankowych służących do gromadzenia środków na niewygasające wydatki i dla dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa, a w urzędach jednostek samorządu terytorialnego

problemy wystąpią przy wyborze sposobu księgowania w budżecie i w urzędzie dochodów i wydatków urzędu realizowanych bezpośrednio z rachunków bankowych budżetu.

W opracowaniu przedstawiono **praktyczne rozwiązania dotyczące opracowania zasad (polityki) rachunkowości i ewidencji księgowej w zakresie operacji dokonywanych:**

- na rachunkach bankowych budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- na rachunkach bieżących i pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,
- w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego,
- w innych niż urząd samorządowych jednostkach budżetowych,
- w samorządowych zakładach budżetowych.

Propozycje typowych księgowania operacji dokonywanych na rachunkach bankowych połączone są z propozycjami opisów kont służących do ewidencji tych operacji w zakładowych planach kont budżetów jednostek samorządu terytorialnego, w zakładowych planach kont państwowych i samorządowych jednostek budżetowych oraz w zakładowych planach kont samorządowych zakładów budżetowych.

1. Rachunki bankowe w planie kont dla budżetu państwa

W planie kont dla budżetu państwa do ewidencji operacji pieniężnych na rachunkach bankowych służą następujące konta, funkcjonujące według zasad określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont):

Konto 133 „Centralny rachunek bieżący budżetu państwa”

Konto 133 służy do ewidencji operacji dokonywanych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa.

Do konta 133 prowadzi się ewidencję szczegółową według rachunków otwartych w banku, przeznaczonych do obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.

Na stronie Wn konta 133 ewidencjonuje się operacje zwiększające stan krajowych środków pieniężnych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa danego roku budżetowego.

Na stronie Ma konta 133 księguje się operacje zmniejszające stan krajowych środków pieniężnych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa danego roku budżetowego.

Na stronie Wn i Ma konta 133 mogą być ewidencjonowane operacje, które nie mają wpływu na stan krajowych środków pieniężnych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa, jeżeli jest to uzasadnione przelewami pomiędzy rachunkami bankowymi oraz względami rozliczenia ustawy budżetowej.

Konto 137 „Lokaty”

Konto 137 służy do ewidencji operacji w zakresie lokat zakładanych w walucie polskiej. Na stronie Wn konta 137 ewidencjonuje się wartość nominalną zakładanej lokaty, a na stronie Ma – wartość nominalną rozwiązanej lokaty.

Konto 138 „Rachunek budżetu środków europejskich”

Konto 138 służy do ewidencji operacji pieniężnych dokonywanych na rachunkach środków europejskich. Na stronie Wn konta 138 ujmuje się wpływ środków pieniężnych na ten rachunek, na stronie Ma ujmuje się wypłaty z tego rachunku.

Konto 139 „Inne rachunki bankowe”

Konto 139 służy do ewidencji operacji dotyczących wydzielonych rachunków bankowych środków pieniężnych, zgodnie z odrębnymi przepisami.

Na stronie Wn konta 139 ujmuje się wpływy tych środków pieniężnych, a na stronie Ma konta 139 ujmuje się wypłaty tych środków pieniężnych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 139 powinna zapewnić podział środków na ich rodzaje.

Centralny rachunek bieżący budżetu państwa tworzą następujące rachunki bankowe:

- dochodów budżetu państwa, odrębnie dla każdego rodzaju dochodów z tytułu (po zmianie od 1 marca 2017 r.): podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku od gier, podatku od wydobycia niektórych kopalin, dochodów pobranych przez państwowe jednostki budżetowe, wpływów niewykorzystanych w terminie określonym przez Radę Ministrów środków na wydatki niewygasające, wpływów środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (z wyłączeniem środków budżetu środków europejskich) oraz pozostałych dochodów,
- wydatków budżetu państwa dla obciążeń budżetowych z tytułu przekazywania dysponentom części budżetowych środków na dokonywanie wydatków,
- wydatków niewygasających,
- środków do sfinansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa, na których ujmowane są: przychody i rozchody budżetu państwa, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 i art. 6 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (dalej: uofp).

Rachunki bankowe tworzące centralny rachunek bieżący budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych służą do:

- gromadzenia dochodów budżetu państwa pobieranych przez organy podatkowe i państwowe jednostki budżetowe,
- przekazywania środków budżetu państwa na sfinansowanie wydatków budżetu państwa, ujętych w planach finansowych dysponentów części budżetowych i podległych im dysponentów drugiego i trzeciego stopnia, oraz przyjmowania środków budżetu państwa zwróconych w danym roku budżetowym przez dysponentów części budżetowych i podległych im dysponentów niższego stopnia,
- przeprowadzania operacji finansowych związanych z finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i zarządzaniem płynnością w zakresie sprzedaży i wykupu papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na rynku krajowym i zagranicznym, zaciągania i spłaty pożyczek oraz kredytów na rynku krajowym i zagranicznym oraz przeprowadzania innych operacji finansowych związanych z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa i płynnością budżetu państwa,
- przekazywania środków budżetu państwa na rachunki środków na wydatki niewygasające dysponentów części budżetowych,
- przyjmowania wpływów z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa i realizacji płatności wynikających z odrębnych ustaw, których źródłem są przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,
- przekazywania udziałów w dochodach budżetu państwa jednostkom samorządu terytorialnego, w terminach i na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
- przekazywania środków na rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych oraz urzędów obsługujących organy podatkowe w celu zapewnienia realizacji zwrotów nadpłat wynikających z rozliczeń pobranych dochodów,
- obsługi operacji związanych z realizacją innych przychodów i rozchodów wynikających z ustawy budżetowej,

- gromadzenia dochodów budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych z tytułu wpływów środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
- przyjmowania niewykorzystanych środków na niewygasające wydatki.

Rachunki środków do sfinansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa służą do:

- gromadzenia przychodów budżetu państwa,
- dokonywania rozchodów budżetu państwa,
- zamknięcia rachunków dochodów i wydatków budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych,
- zasilania budżetu środków europejskich,
- przyjmowania zwrotów dokonanych zasileń,
- zarządzania płynnością.

Środki w zakresie przychodów pochodzą ze sprzedaży papierów wartościowych oraz z innych operacji finansowych, z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa, ze spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych, z otrzymanych pożyczek i kredytów oraz z innych źródeł.

Rozchody są przeznaczone na: spłaty otrzymanych pożyczek i kredytów, wykup papierów wartościowych, udzielone pożyczki, płatności wynikające z odrębnych ustaw, których źródłem finansowania są przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa, pożyczki udzielone na finansowanie przejściowe zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz inne operacje finansowe związane z zarządzaniem długiem publicznym i płynnością.

2. Rachunki bankowe w planie kont dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Na podstawie wykazu kont syntetycznych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego można wnioskować, że w budżecie występują **dwa rachunki bankowe**:

- 1) **rachunek budżetu** (konto 133 „Rachunek budżetu”),
- 2) **rachunek środków na wydatki niewygasające** (konto 135 „Rachunek środków na niewygasające wydatki”).

Z opisu konta 133 wynika natomiast, że konto to służy do ewidencji operacji pieniężnych dokonywanych na rachunkach budżetu, co oznacza, że w ramach tego konta **może funkcjonować więcej niż jeden rachunek bankowy**. Na koncie 133 są ujmowane **lokaty** dokonywane ze środków rachunku budżetu, co oznacza, że rachunki lokat bankowych są rachunkami prowadzonymi w ramach tego konta. Jeżeli umowa o dofinansowanie projektu finansowanego ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nakłada na jednostkę samorządu terytorialnego obowiązek posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego lub tego typu rachunek jest zakładany z inicjatywy jednostki realizującej dany **projekt**, to na koncie 133 wystąpią operacje realizowane za pomocą tego typu rachunków.

2.1. Rachunek podstawowy budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Podstawowym rachunkiem bankowym budżetu jednostki samorządu terytorialnego jest **rachunek wymieniony w umowie zawartej między zarządem jednostki samorządu terytorialnego a bankiem** wybranym do prowadzenia bankowej obsługi budżetu jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych.

W odniesieniu do podstawowego rachunku bankowego budżetu jednostki samorządu z reguły używa się nazwy **rachunek budżetu**, np. w ustawie z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w odniesieniu do zasad przekazywania dochodów mających kluczowe znaczenie, takich jak: subwencje, udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, dochody z tytułu podatków i opłat pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz jednostek samorządu terytorialnego. W uofp nazwa podstawowy rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego została użyta w art. 263 ust. 6.

2.2. Wyodrębnione rachunki bankowe do finansowania projektów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych

W umowach zawieranych z instytucjami pośredniczącymi o przyznanie pomocy na realizację projektów współfinansowanych ze środków **pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych** jednostka samorządu terytorialnego jako beneficjent może być zobowiązana do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego dla wszystkich transakcji związanych z realizacją operacji.

2.3. Rachunki lokat

Umowa rachunku bankowego przeznaczonego do bankowej obsługi budżetu może zawierać regulacje dotyczące dokonywania lokat ze środków budżetu w banku prowadzącym obsługę, np. w formie lokat typu *overnight*, lokat weekendowych lub lokat terminowych. Artykuł 264 ust. 3 uofp stanowi, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd jednostki samorządu terytorialnego do lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach w innych bankach lub w formie depozytu u Ministra Finansów.

2.4. Rachunek środków na niewygasające wydatki

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić, w drodze uchwały, wykaz wydatków, których niezrealizowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego, oraz określić ostateczny termin, nie dłuższy niż 30 czerwca roku następnego, dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym, przy czym wykaz ten może obejmować wyłącznie wydatki związane z realizacją już udzielonych zamówień publicznych lub wydatków na realizację wydatków, które zostaną poniesione po zawarciu umów zawartych

*Dalsza część książki dostępna w wersji
pełnej.*

